

МІЖРЕГІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

МАУП

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ САМОСТІЙНОЇ
РОБОТИ СТУДЕНТІВ
з дисципліни
“УКРАЇНСЬКА ТА ЗАРУБІЖНА КУЛЬТУРА”
(для бакалаврів)**

Київ

ДП «Видавничий дім «Персонал»

2009

Підготовлено доцентом кафедри філософії *О. Б. Применко*

Затверджено на засіданні кафедри філософії (протокол № 13 від 14.02.08)

Схвалено Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом

Применко О. Б. Методичні рекомендації щодо забезпечення самостійної роботи студентів з дисципліни “Українська та зарубіжна культура” (для бакалаврів). — К.: ДП «Вид. дім «Персонал», 2009. — 44 с.

Методичні рекомендації містять пояснювальну записку, зміст самостійної роботи з дисципліни “Українська та зарубіжна культура”, теми контрольних робіт, орієнтовну тематику рефератів, вимоги до написання контрольних робіт та рефератів, тестові завдання, питання для самоконтролю, а також список літератури.

- © Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП), 2009
- © ДП «Видавничий дім «Персонал», 2009

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Не існує загальноприйнятого визначення поняття “культура”. “У широкому розумінні цього слова, — писав видатний український культуролог-емігрант Дмитро Антонович, — культурою вважають все, що має людина чи громада людей не від природи, а вже від власного розуму і власної творчості як в царині матеріальній, так і духовній, в царині громадського життя, звичаїв та побуту”. Під приблизно таким самим кутом зору розглядає культуру і Мирослав Попович. У своїй роботі “Раціональність і виміри людського буття” автор стверджує: “Культура являє собою сферу життєдіяльності людини, в якій вона причетна до цінностей, вироблених історією, — споживає і творить їх. Культура є простір, в якому проходить людське життя від народження до смерті”. І Д. Антонович, і М. Попович сходяться в тому, що культурний розвій народів проходить у процесі їх постійних взаємовпливів. Понад те — чим більше різних впливів акумулює в собі культура народу, тим культурнішим є той народ. Хоч, звичайно, бездумне й беззастережне “всмоктування” чужої культури не є безпечним, в чому ми маємо нагоду переконатися сьогодні, під жорсткою і цинічною навалою так званої масової культури, полишеної, до речі, будь-яких національних ознак (так само, як не мають національних ознак хвороби й епідемії).

Метою вивчення дисципліни “Українська та зарубіжна культура” є висвітлення основної концепції розвитку культури українського народу в контексті зарубіжної культури, а також аналіз культур у їхньому взаємозв’язку.

Завдання вивчення дисципліни — оволодіння основними термінами та поняттями української та зарубіжної культурології; набуття знань щодо головних вітчизняних і світових культурологічних концепцій, їх авторів, центральних положень; виявлення спільних та відмінних ознак між різними культурами в міжкультурному світовому діалозі, використовуючи компаративний метод.

У результаті вивчення дисципліни студент повинен *знати*:

- основні поняття української та зарубіжної культурології;
- теоретичні та методологічні основи предмета;
- головні проблеми вітчизняних і світових культурологічних досліджень;
- взаємозв’язок культурних та природних явищ;

- співвідношення культури й цивілізації;
- сутність динаміки культури, культурних орієнтацій, феноменів масовості та елітарності в культурі;
- сутність культурного діалогу між українською національною та зарубіжною культурою;

вміти:

- володіти головними культурологічними поняттями;
- орієнтуватися в основних культурологічних концепціях і напрямках;
- логічно аналізувати культурні процеси в розвитку націй, особливо стосовно українського етнонаціонального культурного процесу;
- самостійно робити висновки і узагальнення з провідних культурологічних проблем.

Предмет вивчення має структурні зв'язки з такими дисциплінами, як “Всесвітня історія”, “Історія України”, “Філософія”, “Історія філософії”, “Етика та естетика”, “Релігієзнавство”. Знання з цих дисциплін повинні допомагати студентам виробити теоретичні, етнонаціональні та естетичні погляди на культуру як вияв людського духу, емоції і розуму.

З огляду на складність матеріалу дисципліни “Українська та зарубіжна культура” та її творчий зміст велика увага приділяється самостійній роботі студента, від якого вимагається в першу чергу знання класичних поглядів на проблеми, окреслені в межах курсу, та вміння досліджувати першоджерела.

Зміст самостійної роботи студента над темами дисципліни визначається її навчальною програмою, методичними матеріалами, завданнями для написання контрольних і реферативних робіт, тестами, а також орієнтовними питаннями для загального обговорення та дискурсу. Забезпечується самостійна робота опрацюванням досліджень першоджерел, навчально-методичних матеріалів (підручників, навчальних і методичних посібників, конспектуванням лекцій викладача, участю у практикумах тощо). Методичні матеріали дають можливість вдаватися до самоконтролю знань, виявити здатність студента до опрацювання як наукової, так і публіцистичної та художньої літератури.

Самостійна робота студентів над засвоєнням навчального матеріалу з дисципліни “Українська та зарубіжна культура” може виконуватися у бібліотеці МАУП, ЦНБ ім. І. В. Вернадського, у віртуальних бібліотеках мережі Інтернет. Перевіряється засвоєння найважливі-

ших і найскладніших питань шляхом проведення загальної дискусії чи обговорень в аудиторії.

Самостійна робота студентів над темами в межах дисципліни “Українська та зарубіжна культура” передбачає:

- самостійне вивчення частини курсу шляхом конспектування лекцій, написання контрольних, рефератів, повідомлень, виступів на семінарських заняттях;
- роботи з першоджерелами наукового, публіцистичного характеру, підручниками і періодичною літературою;
- позааудиторну роботу — участь в обговореннях важливих питань на студентських конференціях, олімпіадах, конкурсах тощо.

Самостійна робота контролюється так само, як і навчальний матеріал, який опрацьовується під час навчальних занять.

ЗМІСТ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ **з дисципліни** **“УКРАЇНЬСЬКА ТА ЗАРУБІЖНА КУЛЬТУРА”**

Змістовий модуль I. Теорія світової та національної культури

Тема 1. Культурологія як галузь наукового знання

1. Визначення поняття “культура” (Е. Тайлор “Первісна культура”).
2. Розвиток терміна “культура” в історії.
3. Походження терміна “культурологія” (Л. Уайт).
4. Етнографія, релігієзнавство, мистецтвознавство, історія науки і техніки, етика, естетика в структурі культурологічного знання.
5. Функції культурології: пізнавальна, світоглядна, методологічна, виховна.
6. Культурологія та глобальні проблеми людства на рубежі ХХІ ст.
7. Актуальні проблеми вивчення культурологічних дисциплін.

Література: основна [8; 44; 63; 71];
додаткова [5; 16; 37; 78; 100–103; 106]

Тема 2. Основні напрями світової та вітчизняної культурологічної думки

1. Структурно-функціональний напрям культурології.
2. Проблема культури у фрейдизмі та неофрейдизмі (Е. Фромм, К. Юнг, А. Адлер).

3. “Символічні” концепції культури (Д. Діболт, Е. Кассіер, К. Леві-Стросс).
4. Культурна антропология (Л. Уайт).
5. Гра як першоджерело культури в концепції Й. Гейзінга.
6. Екзистенціалістські інтерпретації культури (К. Ясперс, М. Гайдеггер, А. Камю).
7. Ортега-і-Гассет про дегуманізацію культури.
8. Теологічне розуміння культури (П. Тілліх, М. Бердяєв, А. Шептицький).
9. Моралістичний напрям культурології (Г. Манн, Г. Гессе, А. Печчеї).
10. Еволюціоністські концепції культури.
11. Ідея циклічного розвитку культури (М. Вебер, О. Шпенглер, А. Тойнбі).
12. Культура в контексті вчення про космопланетарний феномен людини (В. Вернадський, К. Ціолковський, П. Тейяр де Шарден).
13. Особливості формування та розвитку культурологічної думки в Україні.
14. Проблеми культури в філософській спадщині Київської Русі (Іларіон Київський, Володимир Мономах).
15. Символічна інтерпретація культури у філософії Г. Сковороди.
16. Культурологічна думка в Києво-Могилянській академії.
17. Культурологічна спадщина П. Куліша, М. Костомарова.
18. Фольклор як джерело національної культури в працях І. Нечуя-Левицького.
19. Культурологічна концепція М. Драгоманова.
20. І. Франко та розробка цілісної концепції української культури.
21. Послідовність викладу історії української культури в працях М. Грушевського.
22. Концепція культури Д. Донцова.
23. Культурологічні погляди М. Хвильового.
24. І. Огієнко й І. Крип'якевич як теоретики та історики української культури.
25. Культурологічні дослідження в повоєнні роки (Д. Антонович, Д. Дорошенко, Д. Чижевський, Є. Маланюк, М. Семчишин).

Література: основна [20; 27; 44; 46; 59; 67; 72; 77];
додаткова [5; 16; 37; 78; 100–103; 106]

Змістовий модуль II. Історія зарубіжної культури

Тема 3. Культура первісного суспільства

1. Антропосоціогенез: виникнення та розвиток первісних форм суспільства.
2. Релігійні уявлення (магія, фетишизм, анімізм, тотемізм), обряди, табу.
3. Первісне мистецтво.
4. Неолітична революція.
5. Виникнення міст і державних інститутів.
6. Найдавніші центри аграрної культури: Близький Схід, долина Ніду, Кавказ, Мала Азія.
7. Велике переселення народів. Формування етносів.
8. Винайдення писемності: піктографія, ідеографія, фонографія.
9. Виникнення ремесел і торгівлі.
10. Місце культури первісного суспільства в історії світової культури.

Література: основна [44; 60; 63; 71];
додаткова [4; 9; 17; 63; 97–100]

Тема 4. Культура народів Стародавнього Сходу

1. Культура Стародавнього Єгипту.
2. Культура Стародавньої Індії.
3. Культура Китаю.
4. Культура Японії.
5. Культура арабського Сходу.

Література: основна [9; 11; 18; 41; 44; 53; 57; 63; 67];
додаткова [4; 6; 16; 21; 22; 38; 57; 67; 78; 81; 84; 93–95]

Тема 5. Антична культура

1. Основні риси античної культури.
2. Крито-мікенська культура як попередниця античної культури та її зв'язок з культурою Стародавнього Сходу.
3. Архаїчний, класичний та елліністичний етапи культурного розвитку Стародавньої Греції.
4. “Золоте століття” Перикла та афінська демократія.
5. Гуманістична сутність античної грецької культури, її вплив на становлення європейської цивілізації.
6. Культура Давнього Риму.

7. Римська держава і право.
8. Римська міфологія, її зв'язок із міфологією Греції.
9. Релігійні вірування і культури.
10. Наука і філософія.
11. Виникнення християнства, криза античної культури.
12. Античний світ і Україна.

Література: основна [34; 35; 44; 47; 62; 63; 71];
додаткова [3; 7; 9; 13; 15; 18; 29; 38; 50; 71; 73; 82; 90]

Тема 6. Культура Візантії

1. Особливості суспільного буття та культури Візантії.
2. Християнство як ідеологічна основа візантійської культури.
3. Систематизація християнського богослов'я: Іоан Дамаскін, Феодор Студіт.
4. Архітектура й мистецтво Візантії V–VIII ст.
5. Вплив візантійської культури на культуру Київської Русі.

Література: основна [44; 61; 63; 71];
додаткова [38; 50; 54; 55; 68; 91; 93–97]

Тема 7. Культура західноєвропейського Середньовіччя

1. Характерні риси культури Середньовіччя. Становлення єдиної європейської культури.
2. Мислителі і християнські письменники: Григорій Ніський, Августин Блаженний, Фома Аквінський, Боецій.
3. Середньовічна наука.
4. Лицарство як моральний та естетичний ідеал епохи.
5. Романська культура та готичний стиль.
6. Середньовічний героїчний епос: “Пісня про Нібелунгів”, “Пісня про Роланда”, легенда про Тристана та Ізольду.
7. Музика, театр Середньовіччя.

Література: основна [4; 5; 15; 19; 61; 63; 71; 77];
додаткова [27; 38; 46; 50; 72; 92–95; 100]

Тема 8. Культура доби Відродження

1. Загальна характеристика культури епохи Відродження: виникнення течій, наукові відкриття.
2. Художня література епохи Ренесансу: Данте Аліґ'єрі, Франческо Петрарка, Джованні Боккаччо, Франсуа Рабле, Мігель де Сервантес, Фелікс Лопе де Вега, Вільям Шекспір.

3. Неоплатонізм як філософська основа ренесансного світогляду. Філософія Миколи Кузанського, Лоренцо Валли, П'єрро Помпонаці.
4. Мистецтво високого та пізнього Відродження: Джотто ді Бондоне, Сандро Ботічеллі, Леонардо да Вінчі, Рафаель Санті, Тиціан.
5. Західноєвропейський Ренесанс і Україна.

Література: основна [5; 13; 44; 54; 61; 63; 71];
додаткова [8; 20; 28; 36–38; 51; 57; 58; 61]

Тема 9. Реформація і становлення культури Нового часу. Духовна культура доби Просвітництва (XVIII ст.)

1. Реформація як етап на шляху культурної еволюції людства. М. Лютер, Ж. Кальвін, Е. Роттердамський.
2. Протестантська етика.
3. Великі географічні відкриття і колонізація Нового Світу.
4. Поширення друкарства.
5. Наукова революція. М. Копернік, І. Кеплер, Г. Галілей, У. Гарвей.
6. Індуктивний метод Ф. Бекона і розвиток природознавства. І. Ньютон.
7. Бароко та класицизм. Караваджо, Л. Берніні, Веласкес, Рубенс, Рембрант, Ф. Гальс.
8. Формування нових світоглядних орієнтирів, започаткованих науковою революцією XVI–XVII ст. Розвиток природничих наук і філософії.
9. Ідеологія Просвітництва: раціоналізм. Раціоналістична філософія. Р. Декарт. Діячі Просвітництва: Вольтер, Монтеск'є, Ламетрі, Гельвецій, Дідро, Даламбер, Гольбах, Руссо.
10. Основні типи художнього мислення європейської культури: класичний, романтичний і реалістичний.
11. Французька класична драма: Корнель, Расін, Мольєр.
12. Зародження класичної музики: Бах, Гендель, Глюк, Гайдн, Моцарт.

Література: основна [1; 14; 44; 60; 61; 63; 71];
додаткова [11; 15; 28; 32; 36; 38; 53; 66; 84; 92; 95]

**Тема 10. Західноєвропейська культура XIX ст.
Культурна ситуація XX ст.**

1. Найвидатніші наукові і технічні досягнення XIX ст.
2. Німецька класична філософія та її роль у самоусвідомленні нової епохи.
3. Від романтизму до реалізму. “Фауст” Гете. Діккенс, Стендаль, Бальзак.
4. Мистецтво імпресіонізму. Живопис: Едуард Мане, Клод Оскар Моне, П’єр Огюст Ренуар, Едгар Дега. Музичний імпресіонізм: Клод Дебюссі.
5. Особливості стилю модерн. Символізм як естетико-філософська основа модерну.
6. Еволюція імпресіонізму і символізму в мистецтві. Постімпресіонізм.
7. Завершення класичного етапу розвитку музики. Бетховен.
8. Позитивізм і прагматизм – філософія утилітаристської свідомості.
9. Новий стиль в архітектурі – конструктивізм.
10. Риси культури XX ст. Зростання ірраціональних тенденцій у філософії та мистецтві.
11. Виникнення кіномистецтва.
12. Авангардизм у театрі: театр абсурду.
13. Виникнення художніх течій: кубізму, фовізму, експресіонізму, футуризму, дадаїзму, сюрреалізму, абстракціонізму.
14. Екологічна криза. Формування нового планетарного мислення. Екологічна етика.
15. Модернізм у другій половині XX ст. Постмодернізм.
16. Масова культура та її роль у сучасному суспільстві.
17. Символізм, експресіонізм в європейському театрі.
18. Архітектурні пошуки XX ст.
19. Становлення світової культури.
20. Феномен контркультури. Молодіжні субкультури (хіппі, панки, рокери).

Література: основна [31; 44; 60–63; 65; 66; 71];
додаткова [28; 35; 36; 38; 51; 66; 69; 93–95; 99]

Змістовий модуль III. Культура українського народу: історія та сучасність

Тема 11. Феномен української національної культури

1. Методологічні проблеми дослідження української національної культури. Проблема періодизації історії української культури.
2. Українознавство, основні етапи його становлення та розвитку. Проблема етногенезу українців.
3. Природні, духовні, соціально-економічні передумови формування українського етносу. Мовні та психологічні особливості українців. Українська ментальність.
4. Історико-етнографічне районування України та його вплив на культуру. Основні історико-етнографічні зони: Наддніпрянщина, Поділля, Полтавщина, Слобожанщина, Полісся, Прикарпаття, Волинь, Закарпаття, Південь України.
5. Етнографічні групи українців. Етнічний склад населення України.

Література: основна [2; 17; 20; 21; 37–39; 44; 50; 51; 63; 67; 69; 71; 73; 79];
додаткова [12; 24; 25; 30; 39–45; 51; 56; 65; 69; 81; 89; 92; 102]

Тема 12. Передслов'янське населення України та його культура. Стародавня культура східних слов'ян

1. Основні концепції походження слов'ян. Джерела вивчення культури стародавніх слов'ян. Основні етапи розвитку стародавньої культури східних слов'ян.
2. Трипільська культура. Особливості трипільського мистецтва.
3. Доіндоєвропейці та індоєвропейці на території України.
4. Кімерійці як продовжувачі трипільської культури.
5. Скіфська доба на території України. Скіфське мистецтво.
6. Сармати.
7. Грецькі колонії на території України.
8. Впливи Риму.
9. Україна та “велике переселення народів” у II–IV ст. н. е.
10. Ранні релігії стародавніх слов'ян: анімізм, фетишизм, тотемізм, магія, землеробські культи, шаманство.

Література: основна [2; 17; 20; 21; 37–39; 44; 50; 51; 63; 67; 71; 73; 79];
додаткова [12; 24; 25; 26; 30; 39–45; 51; 56; 60; 65; 69; 77; 79–81; 85; 87; 89; 92; 102]

Тема 13. Становлення української культури та культура Київської Русі

1. Проблема генезису східнослов'янських племен. Письмові джерела про слов'янські племена в I–II ст. н. е.
2. Венеди, склавини, анти.
3. Зарубинецька (II ст. до н. е. – II ст. н. е.) та Черняхівська (II–V ст. н. е.) культури.
4. Соціально-економічні та історичні умови формування Київської Русі.
5. Прийняття християнства.
6. Виникнення писемності, розвиток освіти, науки і культури на Русі. Церковнослов'янська мова, давньоруська література (“Остромирове Євангеліє”, “Ізборники” – 1073, 1076 рр., “Повість временних літ”, “Поученіє Володимира Мономаха”, “Житія”, “Киево-Печерський Патерик”, паломницька література, “Слово о Полку Ігоревім”, перекладна література).
7. Слов'янський правовий кодекс XI–XII ст. – “Руська правда”.
8. Народне світосприйняття, його відображення в пам'ятках народної мудрості – обрядова поезія, прислів'я, заговори, народні пісні, легенди, билинний епос.
9. Образотворче мистецтво. Архітектура. Театральне мистецтво. Музика. Декоративно-ужиткове мистецтво.
10. Монголо-татарська навала та її наслідки для культурного розвитку Русі.

Література: основна [2; 7; 10; 37–39; 44; 50; 59; 67; 70; 73];
додаткова [12; 24; 26; 33; 34; 38–41; 44; 45; 85; 87]

Тема 14. Культура Галицько-Волинського князівства та Польсько-Литовської доби

1. Основні осередки соціального й культурного життя у Галичині та на Волині в XII–XIII ст. Утворення Галицько-Волинського князівства.
2. Освіта і наука. Школи: ремісничі, приходські, вищі. Навчальні заклади: Острозька академія, Львівська і Київська братські школи, Київська академія, Києво-Могилянська академія. Зв'язки з західноєвропейською наукою.
3. Соціально-політична і культурна ситуація у Польсько-Литовську добу.

4. Книгодрукування.
 5. Література: оригінальна, повчальна, літописи. Антикатолицька й антиуніатська українська полемічна література.
 6. Живопис, художні ремесла. Художні осередки: жовківська, чернігівська, новгород-сіверська малярські школи.
 7. Архітектура та мистецтво. Ювелірне та музичне мистецтво. Дерев'яна архітектура: волинська, галицька, гуцульська, буковинська школи.
- Література:* основна [2; 21; 29; 30; 36; 44; 50; 59; 63; 67; 70; 71; 73]; додаткова [12; 24; 30; 39–41; 43; 51; 56; 74; 77; 80; 101]

Тема 15. Розвиток та самобутні риси української культури Козацької доби

1. Козацтво як явище історії та культури. Козацька форма державності.
 2. Українське бароко як нове світовідчуття і нове мистецтво. Специфіка національного варіанта бароко у літературі, театрі, музиці, архітектурі.
 3. Просвітницька діяльність братств і братських шкіл.
 4. Розвиток усної народної творчості (думи), національно-визвольні мотиви в козацьких думках, моральні настанови у циклі побутових дум. Кобзарство.
 5. Освіта та шкільництво Гетьманщини й Слобідської України. Видатні вчені і діячі Києво-Могилянської академії.
 6. Віршова сатира, історична драма, інтермедія, вертепна драма.
 7. Особливості розвитку архітектури і образотворчого мистецтва Козацької доби.
- Література:* основна [2–4; 6; 23; 28; 37; 39; 49; 55; 58; 74]; додаткова [19; 23–25; 29; 39; 40; 44; 45; 51; 70; 77; 80; 89; 92; 103]

Тема 16. Національна культура XIX – початку XX ст.

1. Українська суспільна думка XIX – початку XX ст.: розвиток науки і філософії. Розвиток основних напрямів культурної творчості на початку XX ст.
2. Література, образотворче мистецтво, музика, театр. І. Котляревський “Енеїда”. Творчість Маркіяна Шашкевича. “Руська трійця”, “Русалка Дністровая”.
3. Київські романтики і Кирило-Мефодіївське братство.

4. Творчість Т. Шевченка.
5. Валувеський, Емський укази та їх наслідки.
6. М. Костомаров “Книга буття українського народу”.
7. Київська громада і діяльність М. Драгоманова в 70–80-х роках.
8. Українська музична культура в другій половині XIX ст. Микола Лисенко.
9. Стиль модерн в Україні.
10. Український живопис другої половини XIX ст.
11. Архітектура і пошуки національного стилю: неоукраїнський стиль, необароко, модерн. Українська скульптура початку XX ст.
12. Український професійний театр.
Література: основна [9; 12; 16; 17; 20; 21; 26; 27; 33; 37; 40; 43; 46; 48; 68; 80];
 додаткова [12; 17; 38; 41; 45; 47–49; 89; 92; 98; 104; 106; 107]

Тема 17. Українська культура XX – початку XXI ст.

1. Культурний рух періоду Центральної Ради. Формування української національної школи.
2. Гетьманат. Створення української вищої школи. Українська Академія Наук. Д. Багалій, А. Кримський, Ст. Смаль-Стоцький, В. Вернадський, М. Туган-Барановський.
3. Українізація та її значення для культурного процесу. М. Зеров і М. Хвильовий. Боротьба О. Шумського проти русифікаторства.
4. Літературні процеси в Україні. Пожвавлення літературного життя в період українізації. Літературні об'єднання “Плуг”, “Гарт”, “Вапліте”, “Молодняк” та ін.
5. Театральне мистецтво і музична культура. Діяльність Музичного товариства ім. Леонтовича. Творчість українських композиторів: Л. Ревуцького, Б. Лятошинського, В. Косенка, М. Вериківського, Г. Хоткевича, К. Богуславського та ін.
6. Створення українського кіномистецтва, творчість О. Довженка.
7. Архітектура і образотворче мистецтво. Мистецька “школа Бойчука”.
8. Українське образотворче мистецтво Галичини: Іван Труш, Олекса Новаківський, Петро Холодний. Музичне і театральне життя. Станіслав Людкевич.

9. Репресивні акції сталінізму, їх трагічний вплив на розвиток української національної культури 20–50-х років.
 10. Український культурний процес в еміграції. Українська культура 50–70-х років.
 11. Українська державність як необхідна передумова національно-культурного відродження. Українська культурна парадигма другої половини ХХ ст.
 12. Формування нової соціокультурної дійсності та її риси. Суперечливий характер культурного процесу за сучасних умов. Українські культурні традиції та сучасність.
- Література:* основна [9; 12; 17; 20; 27; 33; 37; 40; 43; 48; 68; 80]; додаткова [12; 17; 38; 41; 49; 89; 92; 98; 104; 106; 107]

ТЕМАТИКА КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ

1. Поняття і сутність культури; функції культури; методологічні засади розуміння культури.
2. Культурологія як самостійна галузь знання: витоки та розвиток.
3. Основні зарубіжні культурологічні концепції.
4. Основні вітчизняні культурологічні концепції.
5. Форми прояву первісної культури.
6. Антропосоціогенез первісного суспільства.
7. Особливості культури Стародавнього Сходу.
8. Культура країн арабського Сходу.
9. Теми і жанри театрального мистецтва Стародавньої Греції.
10. Жанри римської літератури.
11. Загальна характеристика культури Візантії.
12. Характерні риси культури Середньовіччя.
13. Романська культура, готичний стиль.
14. Загальна характеристика культури епохи Відродження: виникнення течій, наукові відкриття.
15. Мистецтво Високого та пізнього Відродження.
16. Барокова культура Європи.
17. Реформація і контрреформація, їх сліди у культурі.
18. Загальна характеристика культури епохи Просвітництва.
19. Основні типи художнього мислення європейської культури: класичний, романтичний і реалістичний.
20. Мистецтво імпресіонізму.

21. Особливості стилю модерн.
22. Авангардизм у мистецтві: новий театр, драматизм у живопису, виражальні засоби у музиці.
23. Джерела вивчення культури стародавніх слов'ян. Основні етапи розвитку стародавньої культури східних слов'ян.
24. Особливості Трипільської культури.
25. Скіфська культура.
26. Характеристика Черняхівської культури, її особливості.
27. Основні осередки соціального і культурного життя у Галичині та на Волині в XII–XIII ст.
28. Культурна ситуація в Україні в Польсько-Литовську добу.
29. Характеристика феномену української історії — Запорозької Січі.
30. Українське бароко як нове світовідчуття і нове мистецтво.
31. Здобутки української літератури XIX ст.
32. Основні літературні течії 20–30-х років XX ст. в Україні, їх представники.
33. Українська культурна парадигма другої половини XX ст.
34. Основні риси нової соціально-культурної ситуації в Україні за сучасних умов.

ОРІЄНТОВНА ТЕМАТИКА РЕФЕРАТІВ

1. Культура та природа.
2. Проблеми традиції та новації в культурі.
3. Філософія культури Дмитра Чижевського.
4. Духовні цінності давніх цивілізацій Близького Сходу (Єгипет, Месопотамія, Вавилонія).
5. Веди — основна релігійно-міфологічна пам'ятка давньоіндійського суспільства.
6. Вплив конфуціанства на формування духовних цінностей народів Далекого Сходу.
7. Ритуал у культурному житті народів далекосхідного регіону.
8. Особливості образотворчого мистецтва Китаю та Японії.
9. Коран як пам'ятка світової культури.
10. Іслам в обрядово-побутовій культурі арабських народів.
11. Скарби поетичної майстерності в культурній спадщині народів арабо-мусульманського світу.
12. “Іліада” та “Одіссея” як пам'ятки античної культури.

13. Міфологічні засади античної культури.
14. Класична давньогрецька драматургія та її місце в історії світової культури.
15. Давньогрецька архітектура як культурний феномен.
16. Давньогрецькі Олімпійські ігри як явище культури.
17. Давньогрецька філософія та її впливи на світову культуру.
18. Культура раннього Риму.
19. Давньоримська література “золотого віку” (I ст. до н. е. – поч. I ст. н. е.).
20. Жанри римської літератури.
21. Особливість архітектури часів Римської імперії.
22. Античні сюжети в українській літературі та образотворчому мистецтві.
23. Античні пам’ятки України.
24. Загальна характеристика культури Візантії.
25. Культурно-історичне значення Візантії.
26. Вплив християнського світорозуміння на цінності та ідеали Візантії.
27. Досягнення візантійської літератури.
28. Характерні ознаки середньовічного світосприйняття.
29. Філософія, наука та освіта Середньовічної епохи.
30. Жанри середньовічної літератури.
31. Виникнення схоластики.
32. Темі і жанри середньовічного театру.
33. Готика як художньо-естетичний стиль Середньовіччя.
34. Лицарство як моральний та естетичний ідеал середньовічної культури.
35. Культура Раннього Ренесансу та його представники.
36. Леонардо да Вінчі та його місце в культурі Ренесансу.
37. Пізнє Відродження та його представники.
38. Маньєризм як художній стиль доби Пізнього Ренесансу.
39. Нікколо Макіавеллі та його соціально-політична концепція.
40. Бароко як стиль архітектури та образотворчого мистецтва.
41. Західноєвропейське бароко та Україна.
42. Стиль рококо як явище європейської культури.
43. Класицизм як художньо-естетичний принцип, його особливості та здобутки.
44. Й. Бах і становлення європейської класичної музики.
45. Імпресіонізм як напрям образотворчого мистецтва.

46. Символізм і його місце в культурі XIX–XX ст.
47. Кіномистецтво як феномен культури XX ст.: історія та здобутки.
48. Сюрреалізм, його місце в культурі XX ст.
49. Молодіжні субкультури другої половини XX ст.
50. Феномен рок-культури.
51. Міграційна та автохтонна теорії походження українського народу.
52. Предслов'янське населення України, його матеріальна та духовна культура.
53. Особливості культури слов'янської доби в історії стародавньої України (від Держави антів до Княжої Русі).
54. Дохристиянська культура України-Русі.
55. Вплив християнства на духовну культуру Київської Русі.
56. Літературні пам'ятки Київської Русі, їх історичне значення.
57. “Повість временних літ” — видатна пам'ятка духовної культури Київської Русі.
58. Архітектура і образотворче мистецтво Київської Русі.
59. Усна народна творчість як елемент духовної культури українського народу.
60. Початок книгодрукування в Україні.
61. Церковна та культурно-просвітницька діяльність П. Могили.
62. Козацькі літописи — визначна пам'ятка духовної культури України.
63. Козацьке бароко та його характерні риси.
64. Діяльність братських шкіл в Україні.
65. Полемічна література в Україні кінця XVI — першої половини XVII ст.
66. Творчий внесок Г. Сковороди в духовну культуру українського народу.
67. Гуманізм української національної ідеї та її розвиток на різних етапах національно-культурного розвитку України.
68. І. П. Котляревський — визначний діяч української культури,
69. Т. Г. Шевченко та розбудова української культури в XIX ст.
70. Ідеї українського Відродження в діяльності Кирило-Мефодіївського товариства.
71. Ідеї українського національно-культурного відродження у творчості Олександра Потебні.

72. М. П. Драгоманов і національно-культурне відродження в Україні другої половини ХІХ ст.
73. І. Франко — видатний діяч української культури.
74. Творчий внесок Лесі Українки у духовну культуру українського народу.
75. Українська греко-католицька церква та національно-культурне відродження в Галичині.
76. Діяльність “Руської трійці” на ниві національно-культурного відродження Галичини.
77. М. С. Грушевський і національно-культурне відродження в Україні кінця ХІХ — початку ХХ ст.
78. Микола Лисенко — визначний діяч музичної культури України.
79. Культурно-просвітницька діяльність Наукового Товариства ім. Т. Г. Шевченка.
80. Українізація в 20-х роках та її значення для культурного розвитку України.
81. “Розстріляне Відродження” 20–30-х років ХХ ст.
82. Микола Хвильовий — визначний діяч “розстріляного Відродження”.
83. Олександр Довженко — основоположник українського кіномистецтва.
84. Лесь Курбас і українське театральне мистецтво 20-х років ХХ ст.
85. Репресивні акції сталінізму, їх трагічний вплив на українську національну культуру.
86. Стрілецький епос та його місце в українській культурі ХХ ст.
87. Митрополит Української Греко-католицької церкви Андрей Шептицький — визначний діяч духовної культури українського народу.
88. Образотворче мистецтво Галичини ХХ ст.
89. Станіслав Людкевич — визначний діяч музичної культури України.

ВИМОГИ ДО НАПИСАННЯ КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ ТА РЕФЕРАТІВ

1. **Достатній теоретичний рівень.** Студент повинен розкрити тему за допомогою наукових підходів, знань, загальновідомих у нау-

ковому дискурсі. Крім того, студент повинен у повному обсязі розкрити основні поняття й терміни, що стосуються проблеми реферативної роботи, користуючись понятійно-категоріальним апаратом, складеним у межах курсу “Культурологія”.

- 2. Дослідницький характер.** Робота повинна містити: достатню кількість джерел (книг, статей та інших розробок) вітчизняних і зарубіжних авторів; систематизований аналіз різних думок і підходів, сформований на цій основі власний погляд; порівняння теоретичних поглядів різних учень, висновки, рекомендації.
- 3. Грамотність оформлення.** Робота не повинна містити граматичних і стилістичних помилок. Студент має дотримуватися правил цитування, оформлення зносок, списку літератури, що забезпечує культуру оформлення наукових знань, необхідну для подальшої наукової і практичної діяльності.
- 4. Творчість і новаторство.** У роботі належним чином має бути викладено власний погляд студента, його висновки на основі досліджуваних ним концепцій. Студент має показати логіку переходу від концепцій, прийнятих у суспільстві, до власної нової позиції, яка має творчий характер і не є скопійованим матеріалом.
- 5. Структура.** Робота повинна містити: вступ, де має бути окреслено актуальність теми, предмет і метод дослідження, проблемне поле, поставлені мета та завдання дослідження; основні розділи з логічною структурою викладення матеріалу; висновок із власним поглядом на розв’язання поставленої проблеми; список літератури.

ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ ДЛЯ МОДУЛЬНОГО КОНТРОЛЮ

1. Термін “гуманістичний” означає:

- а) прогресивний;
- б) божественний;
- в) людський;
- г) примітивний.

2. Комунікативна функція культури виявляється:

- а) у практичній діяльності;
- б) у культурі спілкування;
- в) у культурі поведінки;

г) у фізичній культурі.

3. До “семи чудес світу” належать:

- а) камені Стоунхенджа;
- б) Мавзолей в Галікарнасі;
- в) Ніагарський водоспад;
- г) американська статуя Свободи.

4. Основою життя найдавніших людей були такі галузі господарства:

- а) рибальство;
- б) скотарство;
- в) землеробство;
- г) збирання та мисливство.

5. Основою концепції Г. Сковороди є:

- а) Бог – світ – людина;
- б) природа – світ – Біблія;
- в) світ – людина – Біблія;
- г) природа – Бог – світ.

6. Міф – це:

- а) легенда;
- б) пісня;
- в) звичай;
- г) свято.

7. До художньої культури належить:

- а) політика;
- б) економіка;
- в) релігія;
- г) мистецтво.

8. Поняття “тотемізм” означає:

- а) віра в надприродні властивості тварин і рослин;
- б) віра в надприродні властивості неодухотворених предметів;
- в) віра в надприродні властивості людини;
- г) віра в існування надприродних істот, що містяться в яких-небудь тілах.

9. Культурі Стародавнього Єгипту притаманний такий культ:

- а) культ сім'ї;
- б) культ синів;
- в) культ мертвих;
- г) культ тварин.

10. У давньоєгипетській міфології бога Сонця звали:

- а) Ка;
- б) Нун;
- в) Ба;
- г) Ра.

11. Назвіть найбільшу піраміду:

- а) піраміда Хеопса;
- б) піраміда Рамзеса II;
- в) піраміда Менкаура;
- г) піраміда Джосера.

12. В індуїзмі бог Шива символізує такі космічні сили:

- а) творення;
- б) знищення;
- в) збереження;
- г) відновлення.

13. До найсвятіших текстів “Рігведи” належать:

- а) урочисті вірші та пісні;
- б) жертвні висловлювання;
- в) молитовні гімни;
- г) прозаїчні тексти.

14. До найвизначніших літературних пам'яток Стародавнього Єгипту належать:

- а) “Тексти пірамід”;
- б) “Пісня пісень”;
- в) “Закони царя Хаммурапі”;
- г) “Поема скорботи”.

15. Папір винайшли:

- а) греки;
- б) китайці;
- в) римляни;
- г) японці.

16. Національною релігією Японії є:

- а) конфуціанство;
- б) сикхізм;
- в) зороастризм;
- г) синтоїзм.

17. Конфуцій започаткував такий культ:

- а) культ шанування прашурів;
- б) культ шанування богів;
- в) культ шанування жінок;
- г) культ шанування сонця.

18. З грецької “трагедія” перекладається як:

- а) пісня козлів;
- б) пісня натовпу;
- в) пісня вдів;
- г) пісня еллінів.

19. Зазначте, хто з грецьких філософів сказав: “Я знаю, що нічого не знаю”:

- а) Платон;
- б) Аристотель;
- в) Протагор;
- г) Сократ.

20. “Батьком трагедії” називають грецького драматурга:

- а) Еврипіда;
- б) Аристофана;
- в) Софокла;
- г) Есхіла.

21. Легенда про Мінотавра відноситься до такого періоду грецької культури:

- а) архаїчного;
- б) крито-мікенського;
- в) класичного;
- г) елліністичного.

22. Характерною рисою інтелектуального життя епохи еллінізму було:

- а) схильність до індивідуалізму;
- б) схильність до космополітизму;

- в) розквіт демократії;
- г) відділення спеціальних наук від філософії.

23. “Енеїду” написав:

- а) Овідій;
- б) Вергілій;
- в) Горацій;
- г) Гомер.

24. Форум — це:

- а) підземна каналізація;
- б) палац;
- в) центральна площа міста;
- г) базиліка.

25. Легенда про виникнення Риму пов’язана з такою історичною подією:

- а) Пунічною війною;
- б) греко-перськими війнами;
- в) Пелопонеською війною;
- г) Троянською війною.

26. У галузі філософії славу Риму приніс:

- а) Сенека;
- б) Плутарх;
- в) Тацит;
- г) Горацій.

27. Візантія отримала свою назву:

- а) від назви грецького міста;
- б) від назви римської провінції;
- в) від назви османського поселення;
- г) від назви мегарської колонії.

28. Візантійський мелург — це:

- а) металург;
- б) митник;
- в) музикант;
- г) мельник.

29. Філія у візантійському суспільстві означала:

- а) філіал, частина чого-небудь;

- б) знайомство, зв'язки;
- в) ненависть, злість;
- г) навчальний заклад.

30. Світоглядна основа візантійської культури – це:

- а) традиції античного світу;
- б) християнство;
- в) культ візантійського імператора;
- г) вчення про монархічну державу.

31. Священна інквізиція виконувала такі функції:

- а) боролась з єретиками;
- б) контролювала феодальну знать;
- в) обґрунтовувала наукові досягнення;
- г) виступала проти аскетизму.

32. Провідною темою лицарської поезії було:

- а) релігія;
- б) прославлення аристократичної верхівки феодальної знаті;
- в) кохання;
- г) майнові та династичні інтереси.

33. Характерними ознаками готичного собору були:

- а) фрески;
- б) вітражі;
- в) монументальні розписи;
- г) мозаїки.

34. Трубадури – це:

- а) клоуни;
- б) студенти;
- в) скоморохи;
- г) провансальські поети-співці.

35. Мета “хрестових походів” полягала:

- а) у знищенні ісламу в Європі;
- б) у захопленні нових земель;
- в) у ліквідації римсько-католицької церкви;
- г) у боротьбі з алхімією.

36. Мрія алхіміків – це:

- а) створити філософський камінь;

- б) створити еліксир безсмертя;
- в) перетворити залізо на золото;
- г) пізнати світ небесний.

37. Викладання дисциплін у середньовічних університетах велося такою мовою:

- а) грецькою;
- б) латинською;
- в) італійською;
- г) санскрит.

38. Одним із найвизначніших творів французького епосу був:

- а) “Пісня про мого Сіда”;
- б) “Пісня про Нібелунгів”;
- в) “Пісні трубадурів”;
- г) “Пісня про Роланда”.

39. Під терміном “антична культура” розуміється:

- а) стародавня культура;
- б) греко-римська культура;
- в) старослов'янська культура;
- г) давньосхідна культура.

40. Гуманісти відроджували:

- а) античну культурну спадщину;
- б) християнську теологію;
- в) староегипетську міфологію;
- г) латинську мову.

41. З грецької слово “утопія” означає:

- а) всесвіт;
- б) чистилище;
- в) неіснуюче місце;
- г) пекло.

42. Автором “Божественної комедії” є:

- а) Петрарка;
- б) Боккаччо;
- в) Донателло;
- г) Данте.

43. Перший великий твір Леонардо да Вінчі називався:

- а) “Джоконда”;
- б) “Таємна вечеря”;
- в) “Мадонна у гроті”;
- г) “Мадонна зі щигликом”.

44. У музичному мистецтві епохи Відродження з'являється поліфонія, це:

- а) багатоголосся;
- б) одноголосся;
- в) хоровий спів;
- г) симфонія.

45. Твір “Гаргантюа і Пантагрюель” написав:

- а) Сервантес;
- б) Шекспір;
- в) Рабле;
- г) Рафаель.

46. Вислів “Увесь світ — театр” належить:

- а) Г. Зіммелю;
- б) Ф. Фергюсону;
- в) В. Шекспіру;
- г) Т. Адорно.

47. Жанр “високої комедії” створив:

- а) Мольєр;
- б) Корнель;
- в) Расін;
- г) Бомарше.

48. Оперу створено вперше у:

- а) Англії;
- б) Іспанії;
- в) Німеччині;
- г) Італії.

49. Вперше зробив спроби поєднати романтичні та реалістичні тенденції живописець:

- а) Гюстав Курбе;
- б) Франціско Гойя;
- в) Ежен Делакруа;
- г) Уільям Хогарт.

50. Основний принцип романтичного мистецтва:

- а) незвичайні герої у незвичайних обставинах;
- б) звичайні герої у незвичайних обставинах;
- в) незвичайні герої у звичайних обставинах;
- г) типові характери у типових обставинах.

51. Представником віденської класичної школи є композитор:

- а) Фрідерік Шопен;
- б) Ференц Ліст;
- в) Людвіг Ван Бетховен;
- г) Клод Дебюссі.

52. Початок формуванню реалістичного інтелектуального театру поклав драматург:

- а) Бернард Шоу;
- б) Генріх Ібсен;
- в) Август Стріндберг;
- г) Едмон Ростан.

53. Основним завданням імпресіонізму було:

- а) віддалення від реалістичних предметів;
- б) відтворення суб'єктивних вражень;
- в) вираження натуралізму;
- г) уміння шокувати.

54. Вкажіть прізвище художника-імпресіоніста:

- а) Рафаель Санті;
- б) Сальвадор Далі;
- в) П'єр Огюст Ренуар;
- г) Пабло Пікассо.

55. Естетико-філософською основою модерну став:

- а) символізм;
- б) нігілізм;
- в) раціоналізм;
- г) антиестетизм.

56. Твір “Чорний квадрат” написав:

- а) В. Кандінський;
- б) П. Пікассо;
- в) П. Мондріан;
- г) К. Малевич.

57. Засадами сюрреалізму були:

- а) інтуїтивізм та фрейдизм;
- б) платонізм та неоплатонізм;
- в) буддизм та індуїзм;
- г) езотеричні та теософські системи.

58. Назвіть відомих драматургів авангардистського театру:

- а) Уільям Шекспір;
- б) Річард Шерідан;
- в) Бертольд Брехт;
- г) Карло Гольдоні.

59. Блюз — це:

- а) французька пісня-романс;
- б) світська сольна негритянська пісня;
- в) українська народна пісня;
- г) пісня венеціанських гондольєрів.

60. Трипільська культура належить до такого історичного періоду:

- а) палеоліту;
- б) мезоліту;
- в) неоліту;
- г) енеоліту.

61. У давніх слов'ян Берегиня символізувала:

- а) матір світу;
- в) матір неба;
- б) матір-землю;
- г) богиню води.

62. Засновниками Києва вважають таких героїв старослов'янського епосу:

- а) Солов'я-Розбійника;
- б) Іллю Муромця;
- в) Георгія-переможця
- г) Кия, Щека, Хорива та Либідь.

63. Першим найвидатнішим історичним твором на Русі вважається:

- а) “Повість временних літ”;
- б) “Слово о полку Ігоревім”;

- в) “Слово про погибель Руської землі”;
- г) “Повчання” Володимира Мономаха.

64. Збірка законів князя Ярослава Мудрого називалася:

- а) “Литовський статут”;
- б) “Конституція”;
- в) “Руське законодавство”;
- г) “Руська правда”.

65. Першою кам’яною спорудою Київської Русі була:

- а) Кирилівська церква;
- б) Софія Київська;
- в) Десятинна церква;
- г) Михайлівська церква.

66. Києво-Печерський монастир заснував:

- а) Володимир Великий;
- б) Ярослав Мудрий;
- в) ченці Антоній та Феодосій;
- г) Володимир Мономах.

67. Першим автором вітчизняної друкованої книги був:

- а) І. Федоров;
- б) П. Русин;
- в) Ю. Дрогобич;
- г) Г. Смотрицький.

68. Перша в Україні вища школа — це:

- а) Львівська братська школа;
- б) Острозька академія;
- в) Києво-Могилянська академія;
- г) Перемишльська вища школа.

69. Автором перших творів полемічної літератури — “Ключ царства небесного” та “Календар римський новий” є:

- а) І. Вишенський;
- б) Г. Смотрицький;
- в) П. Русин;
- г) С. Оріховський.

70. Українським першодруком вважається:

- а) “Буквар”;

- б) “Часословець”;
- в) “Апостол”;
- г) “Осьмигласник”.

71. Засновником Запорозької Січі вважається:

- а) Б. Хмельницький;
- б) П. Дорошенко;
- в) П. Орлик;
- г) Д. Вишневецький.

72. Добою бароко в Україні називають:

- а) часи Київської Русі;
- б) часи Галицько-Волинського князівства;
- в) козацьку добу;
- г) Польсько-Литовську добу.

73. Вертеп – це:

- а) народний ляльковий театр;
- б) рішення у суді;
- в) шкільна драма;
- г) співацька школа.

74. Вихованцем Києво-Могилянської академії був такий український композитор:

- а) М. Лисенко;
- б) Д. Бортнянський;
- в) М. Березовський;
- г) Д. Дилецький.

75. Зазначте, про що розповідав героїчний епос – думи та історичні пісні:

- а) про романтичне кохання;
- б) про боротьбу запорозького козацтва;
- в) про світське життя;
- г) про релігійне життя.

76. До Кирило-Мефодіївського товариства входив письменник:

- а) Л. Українка;
- б) М. Коцюбинський;
- в) Т. Шевченко;
- г) П. Мирний.

77. В основу побудови Українського драматичного театру ім. І. Франка було покладено такий архітектурний стиль:

- а) “французьке Відродження”;
- б) “віденське бароко”;
- в) “італійське Відродження”;
- г) “німецький класицизм”.

78. Творцем першої української професійної театральної трупи був:

- а) М. Садовський;
- б) М. Кропивницький;
- в) І. Карпенко-Карий;
- г) І. Бурлака.

79. Автором першої української національної опери “Запорожець за Дунаєм” є:

- а) С. Гулак-Артемівський;
- б) М. Лисенко;
- в) П. Ніщинський;
- г) П. Чайковський.

80. Першим президентом Української Академії наук був:

- а) М. Грушевський;
- б) П. Скоропадський;
- в) В. Вернадський;
- г) В. Голубович.

81. В літературі України на початку ХХ ст. з’явилась така течія:

- а) футуризм;
- б) неоромантизм;
- в) сентименталізм;
- г) класицизм.

82. В архітектурі другої половини 40-х років ХХ ст. виник стиль, що отримав назву:

- а) українське бароко;
- б) національне бароко;
- в) радянське бароко;
- г) сталінське бароко.

83. До об'єднання “шістдесятників” з українських письменників входив:

- а) М. Рильський;
- б) Л. Костенко;
- в) В. Сосюра;
- г) М. Хвильовий.

84. Риторика — це:

- а) мистецтво живопису;
- б) мистецтво красномовства;
- в) мистецтво іконографії;
- г) театральне мистецтво.

85. Освіта — це:

- а) знання;
- б) навчання;
- в) виховання;
- г) рівень духовного розвитку особистості.

86. Критерії — це:

- а) засіб пояснення способу існування культурних явищ;
- б) суттєві і стійкі емпіричні ознаки показника;
- в) елемент структури явищ культури;
- г) теоретична інтерпретація понять.

87. Методологія — це:

- а) наука про методи пізнання;
- б) сукупність технологій пізнання;
- в) теоретична установка науковця;
- г) варіант теоретичного вирішення наукових проблем, який добровільно вибирає вчений, тому що вони всі рівні.

88. Символ — це:

- а) зразок, узятий для наслідування;
- б) умовне позначення будь-якого предмета;
- в) унікальне, неповторне явище;
- г) вигадка з метою ввести когось в оману.

89. Вираз “Мистецтво створюють митці і публіка” належить:

- а) Б. Астаф'єву;
- б) А. Луначарському;
- в) Б. Яворському;

г) Г. Кречмару.

90. Скіфська держава була знищена:

- а) готами;
- б) гунами;
- в) хрестоносцями;
- г) римлянами.

91. У життійній літературі Київської Русі оспівувались:

- а) володарі Київської Русі;
- б) подвиги святих;
- в) історичні події;
- г) любовні пригоди.

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ

1. Поняття і сутність культури.
2. Методологічні засади розуміння культури.
3. Особливості гуманістичного характеру культури.
4. Філософські концепції культури.
5. Смыслоструктурні параметри буття культури і особистості.
6. Мистецтво як засіб творення особистості.
7. Роль художньої культури в розвитку духовності людини.
8. Художня культура Стародавнього Єгипту.
9. Спільні риси та специфіка матеріальної та духовної культур Стародавньої Індії.
10. Художня культура Китаю.
11. Специфіка китайського мистецтва.
12. Художня культура Японії.
13. Сильові особливості китайської та японської архітектур.
14. Крито-мікенська культура.
15. Культура Греції архаїчного періоду.
16. Класичний період Стародавньої Греції.
17. Грецька культура періоду еллінізму.
18. Теми і жанри театрального мистецтва Стародавньої Греції.
19. Культура раннього Риму.
20. Римська культура епохи республіки.
21. Культура Римської імперії.
22. Жанри римської літератури.
23. Особливість архітектури часів Римської імперії.

24. Загальна характеристика культури Візантії.
25. Культурно-історичне значення Візантії.
26. Вплив християнського світо розуміння на цінності та ідеали Візантії.
27. Досягнення візантійської літератури.
28. Особливості візантійської філософії та літератури.
29. Архітектура і мистецтво Візантії у V–VIII ст.
30. Характерні риси культури Середньовіччя.
31. Характерні прикмети середньовічного світосприйняття.
32. Філософія, наука та освіта Середньовічної епохи.
33. Жанри середньовічної літератури.
34. Виникнення схоластики.
35. Теми і жанри середньовічного театру.
36. Романська культура, готичний стиль.
37. Загальна характеристика культури епохи Відродження: виникнення течій, наукові відкриття.
38. Художня література епохи Відродження.
39. Відмінність архітектури Відродження від середньовічного типу споруд.
40. Мистецтво Високого та Пізнього Відродження.
41. Барокова культура Європи.
42. Світ і людина у свідомості представників стилю бароко.
43. Реформація і контрреформація, їх слід у культурі.
44. Загальна характеристика культури епохи Просвітництва.
45. Класицизм як мистецтво героїчної громадянськості.
46. Характерне світобачення для діячів Просвітництва.
47. Основні типи художнього мислення європейської культури: класичний, романтичний і реалістичний.
48. Стиль рококо як мистецтво “галантної доби”.
49. Критерії краси у романтичному мистецтві.
50. Реалізм як метод пізнання і відображення світу.
51. Мистецтво імпресіонізму.
52. Особливості стилю модерн.
53. Особливості архітектури модерн.
54. Авангардизм у мистецтві: новий театр, драматизм у живопису, виражальні засоби у музиці.
55. Джерела вивчення культури стародавніх слов'ян.
56. Основні етапи розвитку стародавньої культури східних слов'ян.

57. Міфологія, побут та обряди східнослов'янських племен.
58. Особливості Трипільської культури.
59. Скіфська культура.
60. Характеристика Черняхівської культури та її особливості.
61. Вплив християнства на процеси розвитку культури Київської Русі.
62. Особливості світорозуміння людини часів Київської Русі.
63. Зародження і розвиток шкільної освіти. Наукові знання. Книжкова справа.
64. Видатні діячі культури Княжої доби.
65. Провідні жанри літератури Київської Русі.
66. Образотворче мистецтво. Архітектура. Театральне мистецтво. Музика.
67. Види прикладного мистецтва на Русі.
68. Основні жанри давньоруського образотворчого мистецтва.
69. Основні осередки соціального і культурного життя у Галичині та на Волині в XII–XIII ст.
70. Характеристика літератури та освіти Галицько-Волинського князівства.
71. Особливості архітектури, образотворчого мистецтва і художніх ремесел у Галицько-Волинському князівстві.
72. Соціально-політична і культурна ситуація у Польсько-Литовську добу.
73. Козацька доба в історії та культурі України.
74. Характеристика феномена української історії — Запорозької Січі.
75. Основні літературні жанри доби Українського бароко.
76. Специфіка національного варіанта бароко у літературі, театрі, музиці, архітектурі.
77. Барокові архітектурні ансамблі XVII–XVIII ст.
78. Українська суспільна думка: розвиток науки і філософії у XVII–XIX ст.
79. Визначні діячі української науки XIX ст.
80. Здобутки української літератури XIX ст.
81. Розвиток основних напрямів культурної творчості на початку XX ст.
82. Ідеал людини у художній культурі кінця XIX — початку XX ст.
83. Основні літературні течії в Україні 20-х років та їх представники.

84. Національно-культурне піднесення 20–30-х років XX ст. в Україні як передумова розбудови освіти і науки.
85. Українська культурна парадигма другої половини XX ст.
86. Основні риси розвитку української культури у другій половині XX ст.
87. Здобутки і втрати української культури у другій половині XX ст.
88. Основні риси нової соціально-культурної ситуації в Україні за сучасних умов.
89. Розвиток основних напрямів культурної творчості на початку XX ст.
90. Доля української інтелігенції 20–50-х років XX ст.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

Основна

1. Азаркін В. А., Горський В. С. Копернік. Бруно. Галілей. — К., 1974.
2. Аксиоми для нащадків: українські імена у світовій науці. — Львів, 1992.
3. Антонович В. Про козацькі часи на Україні. — К., 1991.
4. Апанович О. Культура козацтва. Деякі аспекти розвитку культури Запорозької Січі // Укр. культура. — 1991. — № 1.
5. Бахтин М. М. Творчество Франсуа Рабле и народная культура средневековья и Ренессанса. — К., 1990.
6. Білецький П. О. Нариси з історії українського мистецтва. Українське мистецтво другої половини XVII — XVIII ст. — К., 1981.
7. Бичко А. К. Фольклорно-епічні джерела давньоруської культури // Філософ. думка. — 1981. — № 6.
8. Библер В. С. От наукоучения — к логике культуры. Два философских введения в двадцать первый век. — М., 1991.
9. Бонгард-Левин Г. М. Древнеиндийская цивилизация. — М., 1980.
10. Брайчевський М. Ю. Утвердження християнства на Русі. — К., 1988.
11. Васильев Л. С. История религий Востока. — М., 1988.
12. Винниченко В. Відродження нації: У 3 т. — К., 1990.
13. Гарин Э. Проблемы Итальянского Возрождения. — М., 1986.

14. *Гвардіни Р.* Кінець нового часу // *Вопр. філософії.* — 1990. — № 4.
15. *Гофф В. Л.* Цивілізація середньовічного Заходу. — М., 1992.
16. *Грицак Я.* Українське національне відродження: тяглість і перервність традицій // 36. “Зустрічі”. — 1991.
17. *Грушевський М. С.* Хто такі українці і чого вони хочуть. — К., 1991.
18. *Грюннебаум Г. З.* Класический іслам. — М., 1988.
19. *Гуревич А. Я.* Середньовіковий світ: культура безмолвствующого більшинства. — Л., 1990.
20. *Донцов Д.* Історія розвитку української національної ідеї. — К., 1991.
21. *Дорошенко Д.* Нарис історії України. — К., 1991.
22. *Древніє цивілізації.* — М., 1990.
23. *Жолтовський П.* Художнє життя на Україні в XVI–XVIII ст. — К., 1983.
24. *Запаско Я.* Мистецтво книги на Україні в XVI–XVIII ст. — Львів, 1971.
25. *Запаско Я.* Мистецька спадщина Івана Федорова. — Львів, 1974.
26. *Зарубіжні українці: Довідник.* — К., 1991.
27. *Іванишин В.* Українська церква і процес національного відродження. — К., 1990.
28. *Ісаєвич Н. Д.* Братства і їх роль у розвитку української культури в XVI–XVIII ст. — К., 1969.
29. *Історія української літератури: У 2 т.* — К., 1987.
30. *Ісаєвич Я. Д.* Культура Галицько-Волинської Руси // *Вопр. історії.* — 1973. — № 1.
31. *Іскусство XX віка.* — М., 1991.
32. *Кирців Р. Г.* Етнографічно-фольклористична діяльність “Руської трійці”. — К., 1990.
33. *Кондратюк К. К.* Нариси історії українського національно-визвольного руху. — Тернопіль, 1993.
34. *Коннар А.* Грецька цивілізація. — М., 1992.
35. *Конрад М.* Нарис історії стародавньої філософії. — Рим, 1974.
36. *Крип'якевич І. П.* Галицько-Волинське князівство. — К., 1904.
37. *Крип'якевич І. П.* Історія України. — Львів, 1990.
38. *Культура і побут населення України.* — К., 1933.
39. *Культура українського народу.* — К., 1994.

40. *Культурне Відродження в Україні: історія і сучасність*. — Тернопіль, 1993.
41. *Культура Древнього Єгипта*. — М., 1976.
42. *Куликов В. С.* Китайці о себе. — М., 1989.
43. *Курбас Л.* Березіль: Із творчої спадщини. — К., 1988.
44. *Лекції з історії світової та вітчизняної культури*. — Львів, 1994.
45. *Літопис Граб'янки*. — К., 1954.
46. *Лісовий В.* Дмитро Іванович Чижевський: онтологія, гносеологія, філософія культури // *Філософ. і соціол. думка*. — 1994. — № 5–6.
47. *Лосев А. Ф.* История античной эстетики. — М., 1962–1988.
48. *Магочій Г. І.* Українське національне відродження. Нова аналітична структура // *Укр. істор. журн.* — 1991. — № 3.
49. *Макаров А.* Світло українського бароко. — К., 1994.
50. *Макарчук С. А.* Український етнос // *Виникнення та історичний розвиток*. — К., 1992.
51. *Маланюк Е.* Нариси з історії нашої культури. — К., 1992.
52. *Малахов Л. А.* Нація в полі культури // *Філософ. і соціол. думка*. — 1991. — № 8.
53. *Монтэ П.* Єгипет Рамзесов. — М., 1989.
54. *Наливайко Д. С.* Україна і європейське Відродження // *Вітчизна*. — 1972. — № 5.
55. *Наливайко Д.* Козацька християнська республіка. — К., 1992.
56. *Нічик В. М., Литвинов В. Д., Стратій Я. Н.* Гуманістичні та реформаційні ідеї на Україні (XVI — початок XVII ст.). — К., 1991.
57. *На рiках вавилонських: з найдавніших культур Шумеру, Вавилону, Палестини*. — К., 1991.
58. *Овсійчук В. А.* Майстри українського бароко. — К., 1991.
59. *Огієнко І.* Українська культура. — К., 1918.
60. *Основы исторической типологии культуры*. — М., 1989.
61. *Очерки истории искусства*. — М., 1987.
62. *Парандовський Я.* Міфологія, вірування та легенди стародавніх греків та римлян. — К., 1977.
63. *Полікарпов В. С.* Лекції з історії світової культури. — Харків, 1990.
64. *Полевой В. М.* Малая история искусств // *Искусство XX века*. — М., 1991.
65. *Постмодернизм и культура*. — М., 1991.

66. *Самосознание* европейской культуры XX века. — М., 1991.
67. *Семчишин М.* Тисяча років української культури. — К., 1993.
68. *Сергієнко Г. Я.* Т. Г. Шевченко і Кирило-Мефодіївське братство. — К., 1983.
69. *Смолій В. А., Гуржій О. І.* Як і коли почала формуватися українська нація. — К., 1991.
70. *Субтельний Р. Я.* Україна. Історія. — К., 1991.
71. *Теорія та історія світової та вітчизняної культури.* — К., 1993.
72. *Тойнбі А.* Постигении истории. — М., 1991.
73. *Українська культура: Лекції* // За ред. Дмитра Антоновича. — К., 1993.
74. *Українське бароко та європейський контекст.* Архітектура, образотворче мистецтво, театр і музика. — К., 1991.
75. *Філософія Відродження на Україні.* — К., 1990.
76. *Філософія.* Релігія. Культура. — М., 1992.
77. *Хейзинга Й.* Осень средневековья. — М., 1988.
78. *Хижняк З. І.* Києво-Могилянська академія. — К., 1988.
79. *Шлемкевич М.* Загублена українська людина. — К., 1992.
80. *Шпорлюк Р.* Українське національне відродження в контексті європейської історії кінця XVIII — початку XX ст. // Україна. Наука. Культура. — К., 1991.

Додаткова

1. *Андреев Л.* Импрессионизм. — М., 1980.
2. *Антична культура: Довідник.* — К., 1993.
3. *Античность* как тип культуры. — М., 1988.
4. *Антонова Е.* Очерки культуры древних земледельцев Передней и Средней Азии. — М., 1984.
5. *Антонович В.* Про козацькі часи на Україні. — К., 1981.
6. *Афанасьєва В.* Искусство Древнего Востока. — М., 1977.
7. *Бадак А. Н., Войнич И. Е., Волчек Н. М. и др.* История Древнего мира: Древний Рим. — Минск, 1998.
8. *Баткин Л. И.* Итальянское Возрождение в поисках индивидуальности. — М., 1989.
9. *Белый А.* Символизм как миропонимание. — М., 1994.
10. *Бердяев Н. А.* Смысл истории. — М., 1990.
11. *Берковский Н. Я.* Романтизм в Германии. — Л., 1973.
12. *Бойко О. Д.* Історія України. — К., 2002.
13. *Боннар Андре.* Греческая цивилизация. — М., 1992. — Кн. 1–3.

14. *Брайчевський М.* Утвердження християнства на Русі. — К., 1988.
15. *Введение в культурологию: Учеб. пособие для вузов / Рук. автор. кол. Е. В. Попов.* — М., 1995.
16. *Вейнберг И.* Человек в культуре Ближнего Востока. — М., 1986.
17. *Винниченко В.* Заповіт борцям за визволення. — К., 1991.
18. *Винничук Л.* Люди, нравы и обычаи Древней Греции и Рима. — М., 1988.
19. *Герасимова-Персидська Н.* Хоровий концерт на Україні в XVII–XVIII ст. — К., 1978.
20. *Горфункель А. Х.* Гуманизм и натурфилософия итальянского Возрождения. — М., 1987.
21. *Григорьева Т. П.* Японская художественная традиция. — М., 1979.
22. *Гришелева Л. Д.* Формирование японской национальной культуры. — М., 1979.
23. *Грушевський М.* Культурно-національний рух на Україні в XVI–XVII вв. — К., 1912.
24. *Грушевський М. С.* Історія України-Руси. — К., 1991. — Т. 1.
25. *Грушевський С.* Духовна Україна: Зб. творів. — К., 1994.
26. *Гуменна Д.* Минуле пливе в майбутнє. Розповідь про Трипілля. — Нью-Йорк, 1978.
27. *Гуревич А.* Проблемы средневековой народной культуры. — М., 1981.
28. *Дмитриева Н. А.* Краткая история искусств. — М., 1991. — Вып. 2
29. *Дмитрієва Н., Акімова Л.* Античне мистецтво: нариси. — М., 1999.
30. *Дорошенко Д. І.* Нарис історії України. — Львів, 1991.
31. *Драгоманов М.* Вибране. — К., 1996.
32. *Затонский Д.* Европейский романтизм. — К., 1984.
33. *Златоструй.* Древняя Русь X–XIII веков. — М., 1990.
34. *Знойко О.* Міфи Київської землі та події стародавні. — К., 1989.
35. *Ивбулис В. Я.* Модернизм и постмодернизм. — М., 1988.
36. *Ильина Т. В.* История искусства. Западноевропейское искусство. — М., 1983.
37. *История искусства зарубежных стран. Возрождение.* — М., 1982.
38. *Історія світової культури / За ред. проф. Л. Т. Левчук.* — К., 1994.

39. *Історія України: Курс лекцій: У 2 кн.* — К., 1991. — Кн. 1.
40. *Історія українського мистецтва: У 6 т.* — К., 1968. — Т. 3.
41. *Історія української культури / За ред. І. Крип'якевича.* — К., 1995.
42. *Історія української культури.* — К., 1993.
43. *Історія української культури: Побут. Письменство. Мистецтво. Театр. Музика / За заг. ред. Івана Крип'якевича.* — 4-те вид., стереотип. — К., 2002.
44. *Історія української культури / За ред. С. М. Клапчука, В. Ф. Остафійчука.* — К., 2000.
45. *Історія української культури / Гол. ред. Б. Є. Патон.* — К., 2001.
46. *Карсавин Л. П.* Культура средних веков. — К., 1995.
47. *Касьянов Г.* Українська інтелігенція 1920–30-х років: соціальний портрет та історична доля. — К., 1993.
48. *Касьянов Г.* Українська інтелігенція на рубежі XIX–XX століть. — К., 1993.
49. *Касьянов Г.* Українська інтелігенція у русі опору 1960–80-х років. — К., 1995.
50. *Кессиди Ф. Х.* От мифа к логосу. — М., 1972.
51. *Кордон М. В.* Українська та зарубіжна культура. — К., 2003.
52. *Куликов В. С.* Китайцы о себе. — М., 1989.
53. *Кулькова И.* Философия и искусство модернизма. — М., 1988.
54. *Культура* Византии второй половины VII — XV вв. — М., 1989.
55. *Культура* Византии IV — первой половины VII вв. — М., 1988.
56. *Культура* українського народу. — К., 1994. — С. 213–266.
57. *Культура* епохи Возрождения и Реформации. — М., 1981.
58. *Культура* епохи Возрождения. — Л., 1986.
59. *Ладинский А.* В дни Каракаллы. — Минск, 1987.
60. *Лозко Г. С.* Українське народознавство. — К., 1995.
61. *Лосев А. Ф.* Эстетика Возрождения. — М., 1978.
62. *Любимов Л.* Искусство Древнего мира. — М., 1980.
63. *Макаров А. М.* Світло українського бароко. — К., 1994.
64. *Маланюк Є.* Книга спостережень. — К., 1996.
65. *Маланюк Є.* Нариси з історії нашої культури. — К., 1992.
66. *Мастера* классического искусства Запада. — М., 1993.
67. *Матье М.* Искусство Древнего Египта. — М., 1970.
68. *Медведев И. П.* Византийский гуманизм XI–XV вв. — М., 1976.
69. *Мистецтво і етнос.* Культурологічний аспект. — К., 1991.
70. *Мишанич О.* Українське бароко. — К., 1993.
71. *Момзен Т.* История Рима. — М., 1993.

72. *Муратова К.* Мастера французской готики 12–13 в. — М., 1988.
73. *Ницше Ф.* Рождение трагедии, или Эллинство и варварство. — М., 1990.
74. *Нічик В. М.* Петро Могила в Україні. — К., 1997.
75. *Оссовская М.* Рыцарь и буржуа. — М., 1987.
76. *Павличко С.* Дискурс модернізму в українській літературі. — К., 1997.
77. *Полонська-Василенко Н.* Історія України. — К., 1995.
78. *Померанцева Н.* Эстетические основы искусства Древнего Египта. — М., 1985.
79. *Попович М. В.* Мировоззрение древних славян. — К., 1985.
80. *Попович М. В.* Нарис історії культури України. — К., 1998.
81. *Преображенский К.* Как стать японцем? — М., 1989.
82. *Преображенський П.* В світі античних ідей та образів. — К., 1965.
83. *Проблемы Просвещения* в мировой литературе. — М., 1970.
84. *Пронников В. А., Ладанов И. Д.* Японцы. — М., 1983.
85. *Рыбаков Б. А.* Язычество древних славян. — М., 1981.
86. *Сарабьянов Д. В.* Стиль модерн. — М., 1989.
87. *Седов В. В.* Происхождение и ранняя история славян. — М., 1979.
88. *Січинський В.* Чужинці про Україну. — Львів, 1991.
89. *Терещенко Ю. І.* Україна і Європейський світ. — К., 1996.
90. *Тронский И. М.* История античной литературы. — М., 1988.
91. *Удальцова З. В.* Византийская культура. — М., 1988.
92. *Українська культура: Лекції / За ред. Дмитра Антоновича.* — К., 1993.
93. *Українська та зарубіжна культура / Уклад. В. Г. Грінченко.* — Кіровоград, 2002.
94. *Українська та зарубіжна культура / Роман Вечірко, Олександр Семашко, Володимир Олефіренко.* — К., 2003.
95. *Українська та зарубіжна культура / Ред. М. М. Закович.* — К., 2002.
96. *Українська та зарубіжна культура / Т. С. Олійник.* — Тернопіль, 2002.
97. *Українська художня культура: Навч. посіб.* — К., 1996.
98. *Фромм Э.* Бегство от свободы. — М., 1990.
99. *Хейзинга Й.* Осень средневековья. — М., 1988.
100. *Хижняк З. І.* Києво-Могилянська академія. — К., 1991.
101. *Чижевський Д.* Філософія і національність. — К., 1994.
102. *Шевчук В.* Козацька держава. — К., 1996.
103. *Шеремет Л.* Формування особистості засобами культури. — К., 2001.
104. *Шпенглер О.* Закат Европы. — М., 1992.
105. *Шудря К.* Художнє передбачення майбутнього. — К., 1991.
106. *Юдкін І.* Східно-західні взаємини української культури // Українознавство в розбудові держави. — Кн. 1. — К., 1994.

ЗМІСТ

Пояснювальна записка	3
Зміст самостійної роботи з дисципліни “Українська та зарубіжна культура”	5
Тематика контрольних робіт	15
Орієнтовна тематика рефератів	16
Вимоги до написання контрольних робіт та рефератів	19
Тестові завдання для модульного контролю	20
Питання для самоконтролю	34
Список літератури.....	37

Відповідальний за випуск	<i>А. Д. Вегеренко</i>
Редактор	<i>О. М. Коваленко</i>
Комп’ютерне верстання	<i>М. Н. Музиченко</i>

Зам. № ВКЦ-3849

Підп. до друку 11.03.09. Формат 60×84/16.

Папір офсетний. Друк ротатійний трафаретний.

Ум. друк. арк. 2,56. Обл.-вид. арк. 2,39. Тираж 50 пр.

Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП)

03039 Київ-39, вул. Фрометівська, 2, МАУП

ДП “Видавничий дім “Персонал”

03039 Київ-39, просп. Червонозоряний, 119, літ. XX

Свідоцтво про внесення до Державного реєстру суб’єктів видавничої справи ДК № 3262 від 26.08.2008 р.